

МУНОСАБАТЛАРДА ЯНГИ САҲИФА

9-10 июль кунлари Туркия Бош вазири Тансу Чиллер расмий ташриф билан мамлакатимизда бўлди. Ташриф чоғида икки мамлакат ўртасида ҳукуматлараро ҳужжатларни имзолаш маросими бўлди. Унда Ўзбекистон билан Туркия Республикалари ўртасида илмий-техникавий ҳамкорлик, виза бериш жараёнини соддалаштириш, кучмас мулк ва элчихоналарни молиявий таъминлаш ҳамда савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича давлатлараро комиссия ташкил этиш тўғрисидаги битимлар имзоланди.

МУАММОЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Туркия Республикасининг Бош вазири Тансу Чиллер хонимнинг мамлакатимизга расмий ташрифи доирасида 10 июль кунини Тошкентда Туркия савдо-саноат вакиллари иштирокида бизнес-семинар бўлди. Унда Ўзбекистон томонидан вазирликлар, идоралар, корпорациялар, уюшмалар, банклар, бошқа ҳужалик тузилмалари ва ташкилотлари раҳбарлари иштирок этишди.

КАМАРБАСТА

Самарқанд вилоятидаги «Парвина» сутни қайта ишлаш корхонаси ишга тушгандан сунг қатор туман чорвадорларининг узоғи яқин бўлди. Илгари улар ёз чилласида ҳам, қиш аёзида ҳам ўз маҳсулотларини машаққатлар билан Самарқандга етказишар, корхонага топшириш учун ярим кунлаб навбат кутишлар ҳам буларди. Энди ҳаммаси ортда қолди. Ҳозир «Парвина» давлат, жамоа ҳужаликларидан, аҳолидан қабул қилаётган сут шу заҳотиёқ пишлюк, бринза, қатиқ, қаймоққа айланиб савдо тармоқларига жунатилаяпти.

ТОНГОТАРДА ЭГИЗ БОЛҚАР...

Яқинда республика Фанлар академиясида буюк қозоқ оқини Абай Қунонбосов таваллудининг 150 йиллигига бағишлаб илмий конференция ўтказилди.

Адибнинг юбилейи муносабати билан ЮНЕСКО 1995 йилни «Абай йили» деб эълон қилди. Бу қозоқ халқининг улуғ фарзандига дунё жамоатчилиги ҳурматининг исботидир.

ЎЗА ВА МАТБУОТ ХАБАРЛАРИ
АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ

Изҳоримни сувга айтаман
Шўх тўлқинлар сенга етказсин...

Т. ҲАМРОКУЛ сурати

УШШБУ

СОИДА

3-бет

Ватандин яхши ёр ўлмас

4-бет

Тарози

5-бет

Муҳаббат, сен гўзалсан

7-бет

Куйлар шифо бергай

8-бет

78 ёшли ошиқ

КОРХОНА,
ИЛАҲИЙОТ,
ИШИЖОРАНИ
МУАССАСАЛАРИ
ВА
ФУҚАРОЛАР
ЭЪТИБОРИГА!

«Оила ва жамият» газетаси мухлисларга бой илаҳий ҳафталик газетадир. Шунинг учун реклама ва эълонлар ҳамда билдирувларингизни «Оила ва жамият»да чоп этсангиз, тезда ҳожатингиз амалга ошиши мумкин.

Реклама ва эълонлар энг арзон келишилган нарҳларда қабул қилинади.

Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-бино.
ин: 700078 «Оила ва жамият» газетаси.

Телефонлар:
Бош муҳаррир 39-48-73,
хатлар ва эълонлар бўлими 39-43-95

ХАЛҚ ИСТЕЪДОДЛАРГА БОЙ

Буюк соҳибкирон Амир Темур та-валлудининг 660 йиллиги олди-дан бутун мамлакатимиз бўйлаб кўп-гина тадбирлар амалга оширилмоқ-да. Айниқса, жаҳонгирнинг киндик қони томган Шахрисабзда ишлар қизғин. Амир Темур номи билан боғлиқ жойлар қайта таъмирланиб, илмий изланишлар олиб борилмоқ-да. Амалга оширилаётган ишларни-нг барчаси бобомизнинг 660 йил-лик тўйига тўёна.

Шундай хайрли ишлар-дан бири яқинда бўлиб ўтган мақом ижрочилари ва чолғу асбоблари ан-самблларининг Респуб-лика кўрик-танловидир. Танловда барча вилоят-лардан иштирок этган мақомчилар аввало Шах-рисабзни томоша қили-шиб, катта таассуротлар олишди.

Уч кун давом этган кў-рик-танловда энг жози-бали куй-кўшиқлар янг-ради. Мақом ансамблларининг чиқишлари Шах-рисабз телестудияси то-монидан кенг ёритилиб борилди. Энг асосийси эса ушбу танлов сабаб шахрисабзликлар ма-қомнинг ва миллий чол-ғу асбоблари таратган куйларнинг ҳар қандайин бойликдан-да юксакроқ, таърифсиз бир сеҳр эканлигини яна бир бор ҳис этишди.

Кўрик-танлов иштирок-чиларига ҳакамлар ҳайъати томонидан ўрин-лар белгиланди ва шах-рисабзликларнинг совға-лари ҳам улашилди.

Албатта, бу белгилан-ган ўринлар нисбий маънода. Аслида тарихи-миз, халқимизнинг ҳаёт йўли билан боғлиқ бўл-ган мақом санъати ҳар қандайин ўриндан ҳам олийроқдир.

Б. ЭРНАЗАРОВ, Қашқадарё вилояти

Муассисларимиз фаолиятдан

НАВБАТДАГИ ЙИҒИЛИШ

7 июль куни Ўзбекистон Респуб-ликаси Болалар жамғармаси Тош-кент шаҳар бўлими бошқарувини-нг навбатдаги учинчи пленуми бў-либ ўтди. Унда ташкилий масала кўриб чиқилиб, М. Ҳасанова бош-қа ишга ўтганлиги сабабли бош-қарув раиси лавозимига Шоҳида Мавлонова сайланди.

ЎҚУВ СЕМИНАРИ

8 июль куни пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек тумани «Янги ҳаёт» маҳалласида хотин-қизлар кен-

гашлари раислари, маҳалла қўми-талари раисларининг муовинлари учун туман ҳокимлиги ўқув семи-нари ўтказди. Унда Республика-миз Президенти И. Каримовнинг «Республика ва Давлат ижтимоий ҳаётида хотин-қизларнинг ролени кучайтириш чоралари ҳақида» деб чиқарган қарори бўйича маъруза-лар тингланди. Семинарда Рес-публика Болалар жамғармасини-нг раиси И. Юсупова ва Тошкент шаҳар ҳокимининг муовини Ф. Аб-дурахимовалар иштирок этишди.

Кўрик-танловнинг олий ўрин соҳиблари — Хоразм вилояти, Ургенч шаҳридаги Мадраҳим Шерозий номи мақом жамоаси аъзолари. Чапдан ўнгга Раъно Саидму-рдова, Розагул Ҳўжаева.

Фахри биринчи ўрин эгалари — Шахрисабз шаҳар маданият уйи қошида ташкил этилган мақомчилар жамоаси.

Андижон вилояти Пахтабод тумани Юнус Қори Юсупов номидаги «Гулжа-мол» мақомчилар ансамбли. 2-ўрин. Суратда ансамбл раққосалари.

Суратларни Э. Кулмуродов олган

БИР КУНИ

«САДҚАМ АЁЛ КЕТИНГ...»

Автобусларда йўл ҳақининг ошиб кетганли-ги сабабли Тошкентдан шаҳар атрофига қат-найилган электропоездлар одам тирбанд. Ку-пол қилиб айтганда, «Ит эгасини танимайди», ҳамма ўзи билан ўзи овора. Бу ерда турфа одамларни, турли характерларни учратасиз. Биров халқлардаги юкларини чиқаролмай та-жанг, бошқаси шундай тикилинча ҳам ҳазил қилиб куйишни унутмайди. Шуларни кузатиб «Тошкент—Сирдарё» электропоездига чиқар эканман, аёл кишининг дуқ оҳангидида гаплари диққатимни тортди.

— Хой турсухта, тез-тез қимирламайсанми, қанақа амманнинг бузоғига ухшаган лаллайган йигитсан...

Аёл тапининг охирида бир-иккита уятсиз сўз-ни ҳам айтиб юборди. Тикилинча бир амал-лаб, поездга чиқиб олган йигит (куриниши-дан талабага ухшайди) узини ҳақорат қилган аёлга қараб:

— Агар эркак киши бўлганингизда узим би-лардим, боятга гапларингиз учун нима қилиш-ни. Худога шукр денг, онам тенги аёл экан-сиз, — деди. Бироз жим туриб қўшиб қўйди:

— Аслида хайф сизга аёл деган ном. Ҳа, оғзидан боди кириб, шоди чиқаётган бу аёлдан ибод, ҳае, латофат, назокат рамзи бўл-ган Шарқ аёлларига хос фазилатларнинг ми-нган бирини ҳам топиш мушкул бўлса ке-рак. Ишқилиб, унга Оллоҳнинг ўзи инсоф бер-син!

Даврон БЕК

КАМОННИНГ ҚАДДИНИ ЭСЛАТУР ҚОШ

Маиший хизматнинг сартарошлик, пардоз-андоз соҳаси қайси даврдан бошланганлигини билмади-у, лекин бугунги кунимизни унингсиз тасаввур этиб бўлмаслиги аниқ.

Асли гузаллик тимсоли бўлган аёлларимиз яна ҳам гузалроқ, хушбичимроқ, орастароқ бўлишга ин-тиладилар. Гузаллик салонлари эса бу борада улар-нинг энг яхши маслаҳатчиси ва ёрдамчиси бўлиши турган гап.

Бу борада «АОО Дилором» фирмасига мурожаат қилган аёллар асло янглишмайдилар. Сизни ишон-тириб айтишимиз мумкинки, шаҳарнинг қай бурча-гида бўлманг, бу фирма ходимлари сизга шундай хизмат кўрсатишадик, беихтиёр «Дилором»-нинг доимий мижозига айланганингизни сезмай қола-сиз. Алоҳида дид билан турмакланган соч ҳар қан-дай аёлнинг ташқи қиёфаси билан бирга унинг ич-ки дунёсини ҳам очади.

— М. Охунова, М. Шарафиддинова, М. Убайдул-лаева каби мутахассисларимиз хизматидан мижоз-ларимиз мамнун, — дейди бирлашма бошлиғи О. Абдурахмонов.

Гузаллик ва латофат ватани бўлган Шарқ бугун-ги кунда Ғарб билан ҳамкорлик қилиб кўпгина ютуқ-ларга эришяётганлигини Одил ака тўлиб-тошиб сўз-лайди.

— Бежирим қилиб олинган ёки турмакланган соч, пардоз берилган тирноқлар, «тиг» янглиг киприк-лар, камон қаддини эслатувчи қош, «қор этли, қон бетли» ёноқлар... Бундай гузал қиёфага аёллари-миз фақат «Дилором» устоналаридагина эришиш-лари мумкин. Ходимларимиз сизга юксак даражада хизмат кўрсатишадик, — дейди Одил ака.

Маҳмуд ЙЎЛДОШЕВ

Бир шоир айтганидек, ҳам-нараса нисбийдир, лекин Ватан нисбий эмас. Бу оламда вақти соати билан ҳамма нараса топилади, аммо Ватан топиламас. Ватанининг нухсаси йўқ...

.. Бундан беш-олти йил аввал бўлган бир воқеа ҳамқишлоқларимнинг юрагини қаттиқ ларзага солган эди. Олтинсой туманидаги тоғлар этагида жойлашган Чинор қишлоғига Афғонистондан меҳмон келди. Меҳмон Денов шахридан такси ёллади. У киши асли шу қишлоқдан бўлган, беш ёшида фалакнинг гардиши билан ота-оналари ортидан ҳижратга кетган Саъдулло қори эди. Такси қишлоқ этагидаги бекат-катта ёнғоқ тагига келгач, меҳмон ҳайдовчи билан ҳисоб-китоб қилди ва пийёда қишлоғи кучасини урлади. Беш яшарлигидан бери киндик қони тўкилган туپроқни кўрмаган Саъдулло қорининг қалбида қандай бу-ронлар кечди, қандай ҳайратлар туфун қилди — буни Оллоҳ ва ўзи билади.

Табииyki, орадан ўтган олтимиш йил мобайнида қишлоқнинг қиёфаси тубдан ўзгариб кетган эди. Саъдулло қорининг илк болалиги кечган ҳовли эса қишлоқнинг энг юқорисиди эди. Бекатдан токи уйгача бўлган масофа бир ярим километри ташкил этади. Жигар-бағри вайрон бўлиб, кўзларидан ёшлар тирқираб кетаётган меҳмоннинг ҳолати қурганларни ҳайрон қолдирган бўлса ҳам ажаб эмас. Лекин умри шу қишлоқдан бошқа ерни кўрмай ўтиб кетаётган одамларнинг аксарияти Саъдулло қорининг кўнглидан кечаётган туфунларни қайдан билардилар!

Табаррук Ватан билан, киндик қони тўкилган муборақ туپроқ билан дийдорлашув, ушалаётган буюқ армонни сўз билан чизмоққа, тавсифламоққа қувват қани? Саъдулло қори кўнглидаги ҳайратларини, қувончларини

бирон кимсага сўз билан ифода-далаб беролмасди.

Чунки... Ватан сўзга сигмайди...

Зеро, Ватан билан бўлаётган дийдорлашувни маромига етказиб тасвирламоқ имкондан ташқари бўлган бир ажиб ҳолатдир.

Саъдулло қори бундан олтмиш йил бурун — ҳажжигина

ўзини таништиришга тушди: «Мен шу ерда туғилганман, Отим фалончи. Бу ерда фалончи-фалончилар бор эди...» Хуллас, кўтлуг дийдорлашув бўлади. Неча кунлар эрта тонгдан ярим тунгача қизик гурунлар бўлади. Олис хотиралар қайта тирилади, меҳмон ва мезбонлар тарафидан қанча-қанча во-

тан ҳақида унутилмас дарс, сабоқ берди. Бу эса — катта гап эди.

Масжиднинг узоқ, қабристоннинг яқин бўлгани дуруст, деган гап бор. Мазмуни шуки, масжидга қанчалик меҳнат, ра-

дунё сафари олтидан васияти шундай бўлибди: «Қизим, мендан ўғил фарзанд қолмади, қўлдан келганча сени тарбия қилдим, рўзгорли, болачақали бўлдинг. Улмасимдан аввал киндик қоним тўкилган қишлоғимга борсам деган умидим қолди. Сендан катта суровим шуки, агар иложини қилолсанг, мени Чинорга олиб бориб кўминлар!»

Отаси жон бермасдан олдин қизи айтибди: «Ота, кўнглингиз хотиржам бўлсин, ўғлим йўқ деб гапга ботманг, ҳудуд насиб этса, сизни туғилган қишлоғингизга қўямиз!»

...Егин-сочинли кунларнинг бирида юк автомашинаси қишлоққа кириб боради. Марҳум ва уни олиб борган кўнлик-қўшилари, қўви, неваралари бор эди машинада. Марҳумни қишлоқ ёшлари танишмас, фақат ёши катта одамларгина танишар эди. Қишлоқ аҳли ҳам бўлиб қабристонга борди. Марҳум муродига етди, киндик қони тўкилган жойдан ҳудудим унга бир парча ер ато этди. Шундай қилиб қиз ота васиятини адо этди.

Инсон дунёси қизиқ ва мураккаб. У шундай бир туйғулар билан яшайдики, гоҳо уни шарҳлаб беришга тил ожизлик қилади. Биз айтаётган одамнинг умри кечган жой ҳам аслида шу Ватанинг бир бўлаги эди. Аммо у жасади тоғ этагидаги қишлоғи қабристониди дафн этилишини истади.

Гап Ватан ҳақида бораркан, биз бошқа нимаям дердик. Ватан ёди билан боғлиқ айрим воқеаларнигина мисол келтирдик. Зотан, қаламга олган мавзунинг ўзини шуларнинг ўзи кифоя деб ўйлаймиз. Хулосани эса... ҳар ким ўзи чиқаради.

Маҳмуд АБУЛҲАЙЗ
Сурхондарё вилояти

ВАТАНДИН ЯХШИ ЁР ЎЛМАС...

болалик пайтида туپроқлари оёгини куйдирган кучалардан ўтиб борарди.

Саъдулло қори ёнидаги шериғига: «Уйимиз қишлоқнинг юқорисиди, катта ариқнинг бўйида эди...» дейди ва ички бир туйғу этагида кетаверади. Ариқни топади, олис бир армон, соғинч, интиқлик бугизига тикилиб қолади: «Жоним Ватан, бормисан! Борлигинг муборақ бўлсин! Мусофир боланг келди...»

Алқисса, меҳмон ариқ бўйидаги уйларини топади ва... бегона кишининг ташрифи хонадон ахлини ҳам ҳайрон қолдиради. Либослари бироз фарқли, тилида фарқ бор. Уни танишмади. Сўнгра у шоша-пиша

кеалар эсга олинади.

Уша кунлардаги энг зўр гурун Ватан ҳақидаги гурунлар эди. Чинорликлар, нигоҳини бироз мудроқ богсан чинорликлар Ватан деган тушунча нақадар зўр тушунча эканлигини, хориждаги ватандошларимиз буюқ армон билан яшаётганликларини илк бор англашга тушдилар, десак муболага бўлмас. Чунки Ватандан айрилмоқ нима эканлигини, «Сенинг Ватанинг қаерда?» деб биров сўраганди юрак-бағри пора-пора бўлган инсон қандай гариб ҳолатга тушагини ҳамқишлоқларим илгандай бўлдилар. Назаримда Саъдулло қори Чинорда неча кун турган бўлса, шунча кун Ва-

нж тортиб, зикр айтиб борсангиз, шунчалик сабоби кўп экан. Қабристоннинг яқин бўлмоғи эса марҳумни тезроқ туپроққа — асл дунёсига топширмоқ билан изоҳланар экан. Аммо... инсон Ватанда туғилгани, Ватанда ўлмоқни истади. Гарчанд тақдир битигига кўра йироқларда қазо топса-да, васият қилдики, агар имконда бўлса, уни ўз туғилган юртига элтиб қўйсинлар!... О, инсон армони!

...Тақдир тақозоси билан ёш-лигида қишлоқдан чиқиб кетган бир ҳамқишлоғимиз сочилган ризқ-рузини териб еб, бир кунни умрига яқун бўлади. Марҳумнинг ёлғиз қизи бор экан. Боқий

ЮРАҚДАН ЮРАККА ЙЎЛ БОР

Озарбойжон мақоллари

Англаганга ҳам жон қўрбон, англамаганга ҳам жон қўрбон, дод нимгирманинг дастидан!

Балиқ балиқчини узоқдан танир.

Билган билмаган билан тенг эмас.

Билмаслик айб эмас, сўрамаслик айб.

Деган ақлсиз бўлса, эшитган ақлли бўлсин.

Инсон — башар, баъзан янглишар.

Илак мулоим бўлгани учун қилич кесмайди.

Минг насиҳат, бир — саранжом.

Ҳаёсиздан ҳаёнгни асра.

Ҳар ўқиган Мулла Паноҳ бўлмас.

Кар икки марта қулар.

Оила — ҳушбахтлик қалити.

Она—уйнинг тиргаги.

Она юраги—тоғ чечаги.

Онали қизнинг иши қўрнар, онасиз қизнинг таши.

Хотин—уйнинг устун.

Хотиннинг исмати, эрнинг иззати.

Ота билан ўғил савашди, аблаҳ унга инонди.

Озарбойжон тилидан Маҳмуд САЪДИЙ таржимаси

ЖАМИЯТНИНГ ОРОМИСИЗ

Француз аёллари узоқ яшашидан сири кўпроқ дам олишда деб билишаркан. Америкалик аёлларнинг кўпчилиги эса жисман гузаллики биринчи уринга қўйишарди. Улар юзларининг оппоқ ва тиниқ бўлиши учун эрта-лаб соат унга қадар мириқиб ухлашаркан. Хитойлик аёллар узоқ умрининг сири яхши еб-ичиши ва уйин — қулгуда деб ҳисоблашаркан. Япон аёллари ҳафта давомидаги иш кунларида ҳам ортиқча елиб — югурмаслик мақсадида бутун ҳафталик овқатни бир кунда пишириб, алоҳида сувхалталарга жойлаб, музлатгичга солиб қўйишар экан. Қаранг, осойишта яшаш учун кураш турли жойларда турлича талқин этиларкан. Хуш, сизчи? Сиз кунларингизнинг сокин утиши, оилангиз тинч ва фаровон бўлиши, фарзандларингизнинг яйраб — яшнаб ўсиши учун нималар қилаёсиз? Ахир «қуш уясида қурганини қилади» деган гап бор. Сизнинг беҳаловат яшаш тарзингизни қачонлардир болаларингиз ҳам айнан такрорлашади. Сиз буни бирор лаҳза бўлса-да унутманг.

Эрта тонгда турунг. Де-

разаларни очиб юборинг. Уйга ёпирилиб кирган тоза ҳаво сизнинг кўнглингиз осмонларини ҳам мусаффо этади. Шу ҳаводан тўйиб — тўйиб симиринг. Деразадан ташқарига қаранг. Шудринг-лари ялтираб турган майсалар, эндигина гунчалаётган атиргуллар, дарахтларда чах — чахлаётган қушлар овози сизни сеҳрлайди, сизга «руҳий куч-қувват» узатади! Сўнг кўзгу қаршисига келинг. Ўзингизни кузатинг. Ўзингизга жилмайиб боқинг. Аёл киши ўзини ҳам ҳурмат қила билиши керак! Сўнг ич-ичингиздан шундай сўзларни такрорланг: «Мен гузалман, янада гузал бўлмоғим керак! Яхши кайфият билан ишлаб, мириқиб дам олишим керак! Мен болаларимга, турмуш уртоғимга жуда жуда керакман! Ўзимни улар учун асрашим керак!» Сизнинг шунга одатланишингизни, умуман ҳар жиҳатдан баркамол аёл бўлишга ҳар кун, ҳар лаҳзада интилишингизни кўргим, шунга ишонгим келади. Чунки, Сиз наинки оиланинг, балки бутун жамиятнинг оромисиз.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА

Ҳ. САИДОВ олган сурат

Яқинда «Тижорат ахлоқи ҳақида қирқ ҳадис» деган бир китобчани ва Газзолийнинг «Мукошафат-ул-Кулуб» асарини таржима қилиб утириганимда бир қанча дўстларим кириб келишди ва суҳбатимиз тижоратга уланди.

БИРИНЧИ ДУСТИМ: — Ҳозир қайёққа қараманг «Биз ўз-ўзимизни тарбиялаш-шимиз керак», «Ўз-ўзимизни танимасак бўлмайди», «Ҳамма иш тарбиядан бошланади», «Нафс тарбияси асосий масала» деган гапларни эшитамиз. Хўп, маъқул. Аммо сиз менга айтинг-чи, тижоратда ўз-ўзини тарбиялаш қандай бўлади? Умуман, тижорат нима ўзи? Мабодо инсонни ноҳалол йўлга бошлаш бу касбнинг хусусияти эмасмикин?

ИККИНЧИ ДУСТИМ: — Йўқ, йўқ. Тижорат ажойиб касб, балки, санъат ҳамдир. Чунки ҳамма замонларда ва ҳамма ерда савдо-сотиқ авж олган мамлакатлар тез бойиб кетган. Ҳатто, тарихдан маълумки, пайгамбаримиз Мухаммад алайҳиссалом ҳам — Оллоҳнинг нурлари ва саломати устларига ёлғисин! — тижорат билан шуғулланганлар. Мол олиб, мол сотганлар. Олди-сотдининг меҳнатини ҳам қилганлар, сармоа шерикчилигида ҳам қатнашганлар. Савдо ишига вақиллик (воситачилик, даллолик, брокерлик) қилганлар. Ўз савдо ишларига вақил (воситачи, даллол, брокер) ҳам тайинланганлар. Мукофот олганлар, мукофот берганлар. Воситачилик қилганда баъзи шартлари қабул бўлмаган пайтлар ҳам бўлган ва хизматлари рад этилган. Аммо бундан ҳафа бўлмаганлар, ҳеч қачон ҳеч кимни ҳафа ҳам қилмаганлар. Ҳадисларидан бирида шундай деганлар: «Оллоҳ, инсонларга сотиш учун турли нарсалар, ашёлар келтирган кимсаларнинг ризқини мул-қул қилади. Аммо қайчовчилик билан шуғулланганлар Оллоҳ томонидан лазнатиладиди».

УЧИНЧИ ДУСТИМ: — Мен кўпинча: «Сотувчилар нега эгрлик қилишаркин?» «Савдо, шундоғам савоб ва барака манбаи-ку!» деб ўйлайман. Менинг магазинда ишлайдиган бир танишим бор, бир куни шундай деб эътироф қилган эди. «Магазинда сарғе қоғозга қуралиб сотилиши керак. Қўли тўғри, кўнгли тўғри, ҳалол сотувчилар сарғени тортаётганда тарозининг иккала палласига ҳам биттадан бир хил оғирликдаги қоғоз қўядилар. Бир палладаги қоғоз — сарғе ўрашга, иккинчи палладагиси сарғе тўғри тортилиши учун. Лекин кўпчилик сотувчилар тарозининг фақат бир палласига сарғе ўраш учун икки қаваат қоғоз қўйиб, гўё харидорга меҳрибончилик қилаётгандай, сарғени яхшилаб ўраб берадилар. Шунинг ўзидеҳ харидордан сотувчига 10-20 грамм сарғе барака бўлиб қолади. Аммо инсофсиз сотувчилар бунга ҳам қаноат қилмайдилар. Яна тортиш жараёнида турли найранглар қилиб, кўпроқ уриб қолишга интиладилик.» Бу — магазинчининг ўз гапи, менинг фикрим эмас. Ҳозир қоғознинг нархи ошиб кетган, шунинг учун бундай қилиб ўтирмай, молни очикдан-очик 10-20 грамм оз тортаверадилар. Тарози стрелкасига қарасангиз, сизга нафрат билан афтарларини бужмайтариб, кўпол муомала қила бошлашади. Гўё улар ўғрилиқ қилмаётир-у, сиз пасткашлик қилаётирсиз. Сизнинг тўғрилиқ талаб қилувчи назарингиз уларга тикондай ботади, аламлари тилларига чиқади.

ТҮРТИНЧИ ДУСТИМ: — Буниси-ку майли! Ҳозир тарози бузиб қўйиб, мол сотиш одат бўлиб бораётир. Анов куни мен Горкий метроси майдонидаги кичик бозорда, билмадим қайси магазин номидан, мол сотаётган бир сотувчидан 6 кг шакар сотиб олдим. Нархи 24 сўм — kilosига. Бошқа дўкондагилардан 1 сўм арзонроқ экан деб суюнганимдан бирваракай 6 кг олибман, дегн. Яна 6 кг ўрик ҳам олдим. Бир мураббо пиширайлик, деб ўйладим. Уйга келганда тарози келтириб юкларни тортиб кўрдик. Ўрик 6 кг чиқди. Лекин шакар — хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг — 5

кг 400 грамм эди. Демак, ҳар kilosидан 100 граммдан кам, демак, 1 кг шакар 24 сўм эмас, 26 сўм 40 тийиндан пулланаётир; одамларни алдамчилик, қаллоблик, номардлик йўли билан шилмоқдалар. Мен шакар сотувчини кўз олдимга келтирдим: «Светлана» магазини олдида, ҳўл мева-лар растаси бурчагидаги бу сотувчи бола тахминан 16-18 ёшларда эди. Чаққонгина, эгчилгина. Муомаласи ҳам ёмон эмас. Кўриниши ҳам туппа-тузук. Ўзбек. Мусулмон фарзанди... Бу боланинг ота-

ИККИНЧИ ДУСТИМ: — Жуда жоғеий тус берманг масалага. Халқимиз унчалик номард, пасткаш эмас. Кўпчилик, пружинали тарози оғир юкларни узлуксиз тортишга мўлжалланмаганлигини билмайди, холос. Бундай тарози ҳадеб 5 килодан ортиқ юк тортаверса, пружинаси бушашиб, хато қилаверади деган бўлиб қолади. Шунчаки, бундай тарозини бозордан чиқариб ташлаш керак. Мана, мен Олой бозорида шундай тарозида бир кило гилос олган эдим, тош-тарозида тортсам, 1,5

га сарфласак, масжид-мадрасаларга иона қилсак, йўқсулларга эҳсон берсак, ҳаром ейишнинг гуноҳларидан пок-ланиб оламиз», деб кибрланадилар.

«Сенда 4 нарса бўлса бахтиёр бўласан» дейдилар Расулulloҳ:

1 — Омонатни эҳтиёт қилиб қайтарсанг;

2 — Тижоратда сўзингга ёлгон қўшмасанг;

3 — Гузал ахлоқли, қўш муомалали бўлсанг;

4 — Еганингни номусли йўл билан топган бўлсанг.

Яна бир кун бир саҳобага шундай деган эканлар:

— Эй Саъд! Ҳалолидан топиб е, дуойинг қабул бўлади. Унутмаки, бандаси, қорнига бир лўқма ҳаромни ютган чоғидан бошлаб қирқ кун дуоси қабул бўлмайди.

— Ҳаром даромаддан бир қўйлак олиб кийган кимсанинг — бу қўйлак эғнида бўлган муддат ичида — намози ҳам, дуоси ҳам қабул бўлмайди.

— Ким ҳаром даромад билан бойлик орттирса, сўнгра бунинг ярмидан кўпини садақага берса ҳам, бунда унинг учун савоб йўқ. Гуноҳи бўйнида қолаверади.

— Ҳеч бир кишининг ҳаром даромаддан қилган садақаси қабул бўлмайди... Оллоҳ гуноҳни гуноҳ билан ювмайди. Фақат бошқа гуноҳ қилмаслик шарти билан тавба қилса, яхши амаллар қила бошласагина Оллоҳ уни кечирishi мумкин.

Ал-Исро сурасидаги бир оятдан анг-лашилишича, Оллоҳ тўғри йўлдан озганларни Қиёмат кунинда юзтубан ҳолларида кур, соқов, кар қилиб тирилтади. Уларнинг борар жўллари жаҳаннам. Жаҳаннам олови пасайган бўлса, улар учун махсус ловулатиб юборилади.

Мана, динимиздаги ҳаром еовчиларга муносабат! Ислолда ҳам, бошқа динларда ҳам, бизнинг ёш мустақил Республикаимизнинг қонунларида ҳам қўли эгриларга муносабатда муро-са йўқ. Шунинг учун ҳам биз, ҳамсуҳбатлар, шаҳримиздаги барча ҳокимиятлар бозорларда маданий муомалани юк-салтириш масаласини асло эътибордан туширмайдилар, деб ишонамиз. Бизнинг ниятимиз кимларнидир жазо-латиш эмас, балки тарозиларни тузати-риш, кўпайтириш ва доимий назоратда тутишни йўлга қўйдиришдан иборатдир. Сотувчиларни эса инсофга, имонга қаҳирамиз.

Миразиз АбЗАМ

Гурунг

ТАРОЗИ

онаси, у қандай пул топиб келаётганини билишармикин? Билишмасмикин? Ё, била-кўра туриб уни шу кўйга солишавтганмикин? Қайси магазиннинг қайси катта кишилари, тўймас нафсларининг сўзига кириб, бу болаларни ҳаром йўлларга бош-лашавтган экан? Қайси қўли сингур «уста» бу тарозини эгри иш учун «созлаб» берган экан?

ТҮРТИНЧИ ДУСТИМ қўйиб-пишиб шу сўзларни айтаятган аснода **УЧИНЧИ ДУСТИМ** пиқирлаб кула бошлади. Биз ҳамма-миз унга норози авзо билан қарадик. У ҳижолатомуз гап бошлади.

УЧИНЧИ ДУСТИМ: — Узр... Кўнглингиз-га ҳар хил гап келмасин. Кўнглимининг боиси шундаки, мен ҳам ўша Горкий майдони бозорининг бошқа бурчагидаги яна бир қўли эгри сотувчини танийман. Қора қош, қора кўз... Яхшилаб тара-шланган ингичка чиройли мўйловчаси ҳам бор. Кўпроқ русча гаплашади. Кўринишдан кавказлик йигитларни эслатади. Сотадиган нарсалари: сарғе, пишлоқ, бринза. Кўпинча грузин бринзалари сотади. Бир куни ундан 1 кг бринза олганим, ёним-да бир хотин қўлогимга пиқирлади: «Бу кишининг тарозиси бузук. Ана, магазин-га киргин, контрол (текширув) тарозиси бор. Тортиб кўр! Биласан!» деди. Айтганини қилдим. Чиндан ҳам 800 граммга етар-етмас чиқди. Аччиқланиб олди-га бордим: «Нега тарозингиз бузук?! Нера кам тортасиз?!» деб шовқилладим. У бўл-са ёнидаги ёрдамчисини уришди: «Сенга неча марта айтман: мол тортаётганда узинг ҳам алаҳсимма, одамни ҳам алаҳ-ситмай!» ...Ва мендан узр сўраб, халта-мга бир булак бринза солди. Мен: «бечора, чалғибди-да» деб ўйладим. Лекин ўша со-тувчини доим кузатиб юрадиган бўлдим. Эҳ, қайси кўзим билан кўрайки, бир куни у яна бир харидорга худди ўша усулда пишлоқ қайтариб берди. Шунда унинг «касби» менга маълум бўлди.

БИРИНЧИ ДУСТИМ: (Ҳижолат билан, жилмайиб) — Мен ҳам бир куни «Ғалаба-нинг 50 йиллиги» бозорида бир хотин-дан 10 кг картошка олган эдим. У кар-тошкани пружинали қўл тарозисиде тор-тиди. Картошка кўзимга оз кўринди ва уни тош-тарозида тортиб кўрдим. 1,5 кг кам чиқди.

— Холажон, шундай ҳаром йўл билан бола боқишдан кўрқмайсизми? Ҳаром еб катта бўлган одамнинг ҳоли нима бўла-ди? — дедим.

— Агдар картошкани! Мен сенга сот-майман! — деди у мени жеркиб. Мен кар-тошкани пештахтага агдардим ва пулим-ни қайтариб олдим. Бозор паттачаси га-пимизни эшитиб турган экан:

— Яна ўша тарозида тортияпсизми? — деб хотинни уришди ва тарозисини тор-тиб олди. Мен улардан узоқлашиб, бош-қа қаторларни ораладим, аммо кўзимни-нг қири билан уларни кузатардим. Хотин паттачидан тарозисини қайтариб олди ва савдосини давом эттира бошлади. Аниқ-таниқ билдимки, бу хотин атайлаб бузук тарози билан савдо қилади, бозор хо-димлари ҳам бу ҳолдан хабардор, аммо билмадим раҳм қилибми, ё ўртада кели-шув ва манфаат борми, ҳар қалай, уни ўз ҳолига қўйишади.

кг чиқди. Тарозиси янги бўлса керак, ҳа-ли пружинаси каттиқ. Олган гилосим кўп чиққандан кейин, мен ўша сотувчини қи-дириб бордим ва унга ошиқча ҳақини қайтардим. Аввалига у ҳақини олишга ро-зи бўлмади: «Мен розиман. Ўз қўлим билан тортидимми, тамом, олиб кетавери-нг», деди. Мана, бу ҳам бизнинг милла-тимиз. «Йўқ, ака, тарозингизни узгарти-риг. Ўзингиз ютқазганингиз етмагандай, тагин одамларга ҳаром едириб ҳам қўя-сиз. Бундай қилманг!» дедим унга. Шу гапимдан кейингина у таъсирланиб ҳақи-ни олди ва раҳмат айтди. У тарозисидан воз кечди-ми-йўқми, билмайман. Ҳар қалай, тарозисини узгартирса бўларди. Чун-ки харидорга ортиқчаси ҳам керакмас, кам бериш ҳам тўғри келмайди.

Менимча, бизнинг халқимиз у қа-дар ўз нафсининг қўли эмас. Қўли очик, жу-мард, саховатли халқ. «Шолининг ичида курмаги ҳам бўлади» дегандек, ора-сира номард, пасткаш, ҳаромхўрлари ҳам уч-раб туради. Миллатимиз бундайларга ўз муносабатини тошбақа ҳақидаги эртаги-да минг йиллар бурун айтиб қўйган. Эсин-гиздами, Тарозибон — Тош бокқол? Та-розини ҳеч тўғри тортмай, одамларнинг ҳақини еявергандан кейин бир кечада соч-соқоли тўкилиб, тошбақа бўлиб қо-лади.

МЕН: — Жуда тўғри айтдингиз, яхши таърифлагингиз уларни... Қуръони Карим-нинг Бақара сурасида Оллоҳу Таоло бан-даларига:

— Эй мўминлар, бир-бирларингизнинг молларингизни ҳаром йўллар билан ема-нг! — деб буюради. Шу суранинг бошқа бир оятида:

— Ҳаром ейиш учун молларингизни по-ра қилиб ҳокимларга узатманг! — деб буюрилган.

Таниқли тафсирчи-ларнинг билдиришича, «ҳаром емоқ» ибораси-нинг маъноси жуда ке-нг. ЎҒРИЛИК, ХИЁНАТ, ЁЛҒОН ГУВОҲЛИК, ЁЛҒОН ОНТЛАР ИЧИБ ОЛ-ДИ-БЕРДИ ҚИЛИШ, МОЛНИ ҲАДДАН ОР-ТИҚ ЮҚОРИ БАҲО БИ-ЛАН СОТИШ, БИРОВ-ДАН ЗҮРЛИК БИЛАН МОЛ УНДИРИШ, ТОВ-ЛАМАЧИЛИК, ТРОЗИ-ДАН УРИШ, ЎЗ МОЛИ ВА БОЙЛИГИНИ ИЧКИ-ЛИБСОЗЛИК, ҚИМОР ВА ЗИНО КАБИ ИШ-ЛАРГА ХАРЖЛАШ, ПО-РА ОЛИШ — буларнинг ҳаммаси ҳаром ейишга киради. Азиз-авлиелар-нинг айтишича, ҳаром еовчиларнинг бошига албатта бирон қулфат тушади ва барча ҳаром топган-тутганлари ҳаво-га совирилади. Баъзи бир ҳаром топиб, ҳа-ром еовчилар, «биз топганларимизнинг бир қисмини савоб ишлар-

Бугун биз ноанъанавий никоҳ ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз: хотин эридан йигирма уч ёш катта. Бунини жуда камдан-кам учрайдиган ҳолат деб ўйлагандик. Статистик маълумотларга қараганда эса мамлакатнинг 20 фоиз аҳолиси мана шундай «нотенг» никоҳ қуриб яшаркан. Қизиги шундаки, булар асосан ахил оилалар ҳисобланади. Албатта, мазкур оилавий «иттифок»ларда ҳам ўзига хос муаммолар йўқ эмас. Бироқ биз бу ҳусусда эмас, балки яқиндагина шундай никоҳдан ўлиб яшаётган оила тўғрисида, уларнинг ҳақиқий исмларини ошкор этмаслик шарти билан сўзлашга қарор қилдик.

Эр-хотинга доир расмий маълумот: Хотин: 46 ёшда, маълумот — ўрта махсус, касби — сартарош.

Эр: 24 ёшда, олий маълумотли, касби — инженер.

Оила қуришганига уч йил бўлган. Фарзандлари: битта, исми — Андрей, 1,5 ёшда.

Москвада икки хонали квартиралари бор.

ЭР

... Билмадим, айтишнинг ҳолати борми, йўқми, аммо мен одатдаги

шардим, аммо ижтимоий аҳолининг билиб олган маишатга уч «жон»ларнинг менга нисбатан қизиқиши тезда йўқолар эди. Чунки мен уларни ночорлигим боис ресторо́нларга таклиф қилолмас, шахсий енгил машинада сайр эттиролмасдим.

Гарчи ажабланарли бўлсада, ҳақиқий муҳаббатга астойдил ишонаман. Ўз тақдирдошимни эса сартарошхонадан топишни сираям ҳаёлимга келтирмагандим. Мен борган сартарошхонанинг эркаклар сало́нида бор-йўғи икки нафар уста «Лена хола» ва «Катя хола» ишларди. Катя хола гоёт чиройли бўлиб, назаримда бу ҳақда у умуман ўйламас — улда-жўлда кийинар, косметикадан мутлақо кам фойдаланар, куп чекарди.

Бир сафар ташриф буюрганимда бемавруд келганимни сезиб қолдим. Ҳар иккала салон усталари Катя холанинг туғилган куни муносабати билан аллақачон иш жойларини йиғштириб қўйишган экан. Англашимча, юбилярнинг ёши 43 га тулибди. Мен

та онанга уйланасанми? Қанча ёш қизлар бор. Мана, қушни қиз Соня ҳар доим қачон уйга қайтишини сўрайди». Уша пайтда уларга ҳаётимда мени дунёдаги ҳамма нарсадан афзал қурувчи, мени тинглашга ҳаммиша тайёр ва қалбимни тушуновчи ягона инсонни илк бор топдим, дея олармидим?

Катя танишганимизча ўзи билан бирга булган собиқ эркаклари ҳақида камдан-кам ҳолларда сўзларди. Лекин мен шунда ҳам унинг бундай пайтда гоёт куп тушкунликка тушганини ҳис қилардим. У эса ишончли, бир маромдаги ниманидир истарди. Ва тасодифан — севиб қолган бола... Ишонинг, уни тушуниш мумкин. Шунингдек, бу ерда унинг тарбиясидаги камчиликлар, олий маълумотли бўлмаганлиги, оддий сартарошлиги ҳақида гапиришарди. Унга бошқа тоифадаги одамга эрга чиқмаслик ҳақида «фалсафа» ўқишарди.

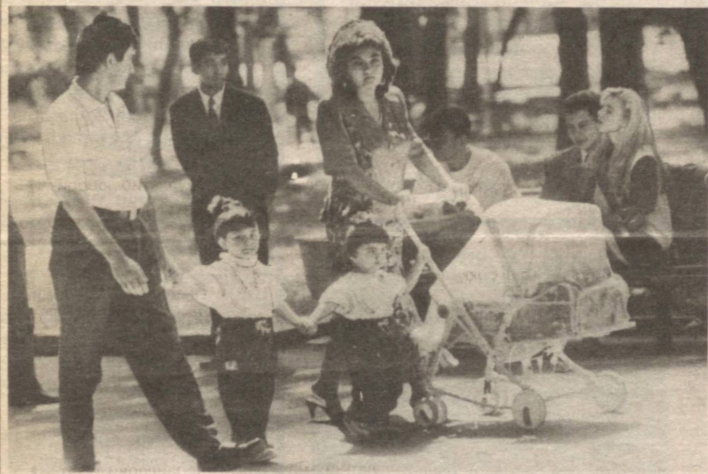
— Сен мени, ташлаб кетасан,— туй

ҳаётим давомида ҳеч ҳам кўрмагандим. Муҳаббатимиз гуё китоблардаги севгига ўхшарди. Истаган жойларимизга сайрга чиқиб, ажойиб ва машҳур кишилар билан танишдик. Қисқаси, бир ойда мен кимлигимни ҳам, қаерда ишлашимни ҳам ва ҳатто неча ёшдалигимни ҳам унутдим.

Витя билан бўлган муносабатимни билиб қолган ҳамкасбларим устимдан кула бошлади. «Сен у билан вақти хушлик қиласан-да, ташлаб кетасан ёки қариганингда у сени...» деб жаврарди улар. Шундан кейин миямга ҳар хил ахлоқона фикрлар қўйилиб келарди. Нима бўлгандаям орамизда узвийлик, яқинлик борлигини ҳис этардим. Йўқ, биз бир-биримизга муносиб эмасмиз, у олий маълумотли, бундан гурурланади. Мени эса ўқимаган деб камситиши ҳам мумкин, дердим ўзимга-ўзим.

Ҳозир эримдан жуда мамнунман. У тинимсиз ишлайди, елиб-югуради. Мени олдингидан-да ортиқ севади.

«МУҲАББАТ, СЕН ГЎЗАЛСАН...»

дек оилада улгайдим. Отам, онам ва икки фарзанд. Отам онамдан бир неча ёш каттароқ эди. Бизда тартиб-интизомнинг патриархал услуби ҳукмрон бўлган: катталарни ҳурмат қилиш, аёл ва эркакнинг иш-юмуши бошқа-бошқалиги доимо таъкидлаб турилган. Онам ҳаммиша рўзгор юмушлари билан банд бўлар, эртадан кечгача уйни супуриб-сидирар, кир ювар, дазмол қиларди. Шу сабабли уйимиз ҳамма вақт саранжом-саришта бўларди.

Мен ва укам бошқаларга намуна бўлишга ҳаракат қилардик. Маҳмадона болалар эса бизни «оқбил»лар деб чақиришарди. Озода юришимиз, ҳаммиша тоза ва дазмолланган кийим кийишимиз туфайли улар бизни шундай аташарди. Ота-онамизнинг биз билан гаплашишга сираям вақтлари бўлмасди. Эсимда, жуда муҳим қандайдир бир гапни айтиш учун ухлаш олдиндан онамни роса кутдим. Бироқ... у одатда бундай деб жавоб берарди: «ўғлим, мен бандман». Шундан кейин ухлаб қолганимни ҳам билмайман. Назаримда онамни чақирмай қўйганимдан кейин улгайиб қолгандекман.

Ярославдан ўқиш учун Москвага келдим. Ётоқхонада туриб, баъзида пул ишлаб, баъзида тежаб-тергаб кўпчилик талабалар қатори яшадим. Қизлар билан тани-

хайратландим. Негаки, Катя эндигина 35 ёшни забт этгандек кўринарди. Ниҳоят, у билан сўхбатлашдим. Умумий дунёқарашимиз чамбарчасдек тўюлди. Катя муталаани севар, севганда ҳам Анжелика ва Мариана ҳақидаги романларни эмас, балки жиддий адабиётларни ўқирди. Айниқса, классика ва шеърятни жондан қадрларди. Ҳатто унинг ойда бир марта театрга тушишини билиб олдим. «Эркаклар билан тушасизми?» ҳазиллашдим мен. «Йўғ-э! Ёлғиз ўзим» деганча синиқ табассум қилди.

Кутилмаганда англадимки, Катяни севиб қолибман. Балки бу кулгили туюлар, бироқ ҳақиқатан ҳам мен усиз яшай олмайман. Ундаги ҳамма фазилат менга хуш ёқди: қулиши, гапириши, пешонасига тушган сочи қандай қилиб орқага ташлаши ва ҳатто хайратланиши ҳам. Ҳа, мен ўзимдан икки баробар катта аёлни севиб қолдим. Лекин бу мени ҳечам ҳаяжонлантормасди. Аммо ёшимиз ўртасидаги тафовутнинг одатдагидек эмаслиги Катяни ўйлантирарди. Дугона, таниш-билиш ва ҳамкасблари унинг бошини қотирарди. Булажак келин ҳақида ота-онамга юборган хатимга келган жавоб ҳам уни қаттиқ ранжитди. Ота-онамнинг энг юмшоқ сўзлар билан битилган қуйидаги жавобини ўқиган Катюша қандай қилиб ранжимаслиги мумкин эди ахир: «Ўғлим, нима сен жинни бўлдингми, кат-

борасида сўхбат кетганида у фақат шундай дея оларди, холос.— Ҳамиша шундай бўлади. Ва мен яна ёлғиз қоламан.

Бир ой сартарошхонага қадам босмадим. Шундан кейин келсам, Катя рози бўлди. Унга уйлангач, «ҳокимиятни» ўз қўлимга олишга ҳаракат қилдим. Чунки Катяга ёш бола эмаслигини исботлаб беришим керак эди. Тахсилни кечкига ўтказиб, ишга жойлашдим. Уйга анча-мунча пул олиб кела бошладим. Катя ҳам кўз ўнгимда узгараётганди. Чунки энди унда ҳам ким учундир «қайғуриш манзили» пайдо бўлди. У ажойиб бека экан. Турли-туман овқатлар, ширинликлар пиширади, хоналарга фойз киритади. Ҳатто ёшлигида тўқини ўрганганлигини ҳам эслади. Хуллас, оилавий вазифаларини ўз ўрнига қўйди. Кам ишлайдиган бўлиб, ишни ярим сменага туширди.

Институтни тугатиб топиш-тутишим маромига етгандан кейин фарзандли бўлдим. Ҳозир хотиним ишдан бўшаган, ўғлим билан уйда ўтиради. Назаримда, бугунги пайтда бизнинг оила энг бахтли саналса ажабмас.

ХОТИН

Витяни намунали ота ҳисобида қадрлайман. У билан танишганимда ҳечам турмуш кураимиз деб ўйламагандим. Қачондир ўз оилам бўлишига ҳам сира ишонмасдим. Балки инжиқлигимдандир, яна билмадим. Мен танишган эркакларнинг аксарияти хушхулқ кишилар эди. Аммо мен улар учун фақат «ўйнаш» тариқасида керак эдим, холос. Менинг ички дунём уларни мутлақо қизиқтирмасди. Мен бунини аллақачон билиб олгандим. Оиламда, ишимда ва ўртоқларим орасида бадиий адабиёт, театр ҳамда шунга ўхшаш маънавий омиллар билан шугулланишимни ҳеч ким тушунамасди. Мен ҳаммиша чиройли гаплардан гапиришни, оилали бўлишни, болаларимиз билан театрга тушиш ва биргаликда китоблар ўқишни хоҳлардим.

Витя билан танишувимиз мен учун ўзга бир оламни кашф этдики, бу ҳақда фақат орзу қилиш мумкин эди, холос. Витянинг ўқув таътили даврида мен ҳам меҳнат таътилига чиқдим. Биз бирга Ленинградга бордик. Бундай бахтиёр лаҳзалар гаштини

Унинг гапи билан фарзанд қуришни ўйлаб қолдим. Айни пайтда эса ҳаётимни ўғлим Андрейсиз тасаввур қилолмайман. Оналик бахти ер юзидаги ҳамма бахтдан устун экан.

Ҳар қандай она учун фарзанди ниҳоятда азизлигини яхши биламан. Бироқ, назаримда менинг болам, дунёдаги энг ажойиб бола бўлиб туолаверарди. Фарзандли бўлиш нақадар улкан бахт эканлигини олдин билмаганимга афсусланаман. Онам биз қизларига «фарзанднинг отаси улгайишидан бошқа ҳамма нарсага чидаш мумкин»,— дерди доимо.

Қизиги шундаки, эрим ёш бўлишга қарамай, ўзгани тушунишга, бировнинг дардига шерик бўла олишга қодир. Биз асли ёлғизликдан бир-биримизни тоғанмиз. Энди эса уч кишимиз. Фарзанд кутатганимизда у мен учун шундай қайғурардики, хайратдан лол қолардим. Ҳатто, ўзи еяётган овқатни ҳам менга берар, хушламаслигимга қарамай, ҳар куни хилма-хил мева-ю, सबзавотлар келтирарди. Очик, соф ҳавада кўпроқ сайр қилишимни доимо назорат қиларди. Ишдан келиб, дарҳол овқатланарди-да, «Кетдик кўчага, айланамиз» дерди. Бироқ, ҳориб-чарчаб келганлигини қуриб, рад этардим. У бўлса, кулиб енгар, қувноқлик билан мени кийинтириб табиат бағрига судрарди.

Айни пайтдаги моддий шароитимиз жуда яхши, шу боис ҳам бундан бўён ишламасликка қарор қилдим. Энди уйда ўғлимни тарбиялаб утираман. Мени жуда ёшлигимдан боғчага беришган, мен эса асло ундай қилмайман.

«Семья»дан Раҳмон ҚОДИР ўзбекчалаштирди

ТАХРИРИЯТДАН:

Бу таржимани чоп этиш билан бунақа «нотенг» никоҳларни тарғиб этмоқчи ёки инкор қилмоқчи эмасмиз. Зотан, бу аъёналари, удуллари, дунёқараш бошқа бўлган юртдаги воқеа. Мақсадимиз эса «муҳаббат ёш таппалайди» деган ҳақманинг йўқ жойдан пайдо бўлиб қоқмаслигини, унинг яшовчан эканлигини кўрсатиш.

ЯШИЛ ДОРИХОНА

Бизни ўраб турган усимликлар дунёсига назар ташласак, уларнинг деярли ҳаммаси шифобахш хусусиятга эга эканлигини кўриш мумкин. Усимликлардан тайёрланган турли хил дорилар халқ табobatiда кенг қўлланилади. Сиз кўйида ана шундай шифобахш гиёҳлардан уй шароитида қандай қилиб дамлама, қайнатма ва шарбатлар тайёрлаш ҳақида билиб olasiz.

Агар сиз иштаҳасизликдан қийнаётган бўлсангиз, Эрмон, Бўймадарон усимликларининг танаасидан, Қоқи ўтнинг илдизидан икки граммдан олиб, бир стакан қайноқ сувда 20 минут дамлаб қўйинг. Сунгра дамламани докадан ўтказиб, овқатланишдан 20-30 дақиқа олдин бир ош қошиқдан ичиб турсангиз, ошқозон шираси ажралиши тезлашиб, иштаҳангиз очилади.

Сизни бод, грипп, шамоллаш безовта қилаётган бўлса, кўйидаги усулда терлатувчи чой тайёрлаб, ухладан олдин истеъмол қилинг. Липа усимлиги гулидан ва маймунжоннинг мевасидан 2,5 граммдан олиб, бир стакан қайнаётган сувга солинг. Ҳамда яна 10 минутча қайнатиб қўйинг. Кейин докадан ўтказиб, иссиқ ҳолида ичиш керак.

Шамоллашни даволашда ва балғам ташлатувчи восита сифатида кўйидаги дамлама ҳам гоят фойдалидир. Доривор гулхайри, ширинмия, қораандиз усимликларидан тенг миқдорда бир ош қошиқ йиғма тайёрлаб, 200 мл. қайнаб турган сувда 10 минут давомидида оҳиста қайнатилади. Дамлама докадан сиздириб олиниб, кун бўйи овқатланишдан 30 дақиқа олдин 60 мл.дан илқ ҳолида ичилади.

Бир нарсани унутманг: Эрмон, Бўймадарон қўшиб тайёрланган дори-дармонларни ҳомиладор аёллар истеъмол қилиши тавсия этилмайди.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

ОИЛА 31 ЁШДА

Жондан азиз Дилдорамизга!

Сени таваллуд кунинг билан табриклаймиз. Соғлигинг тугал, бахтинг бутун бўлсин, деб

адажонинг ва опанг Дилафруз

Тошкент, Жарарик мавзеси

Оиласи билан ажрашган, 1 яшар қизчаси бор, ҳозир ота-онаси билан турган наманганлик аёл 35-38 ёшлардаги, ичиш-чекишдан йироқ водийлик (Намангандан бўлса яна яхши!) йигит билан танишиб, оила қуриш ниятида.

«ОИЛА-412»

КАЙФИЯТ ОВҚАТЛАНИШГА ҲАМ БОҒЛИҚ

Тўғри овқатланиш — овқатланиш режими га қатъий рио я қилиш ҳисобланади.

Овқатни ҳар кун и маълум вақтда ейиш керак. Чунки овқатни вақтида еганда яхши ҳазм бўлади. Меъда ичак шираси ўша вақтда кўп ажралади. Овқатланиш режимининг бузилиши бу жараёнлар фаолиятини бузибгина қолмай, балки гастрит, меъда ва 12 бармоқ ичак яраси каби касалликларнинг пайдо бўлиши га ҳам олиб келади. Пала-партиш овқатланиш моддалар алмашинувининг бузилиши га сабаб бўлади. Шу тўғриси га тана вазни ошиб кетиши ёки қонда холестерин миқдори кўпайиб кетиши мумкин.

Ҳозирги вақтда ишлайдиган аҳоли учун уч маҳал овқатланиш одат тусига кирган. Куни га уч маҳал овқатланиш режимининг ҳам жиддий нуқсонлари бор. Масалан айтايлик, эрталабки нонуштада тўйиб овқатланиш ва тушки овқатнинг муллиги одамни уйку га мойил қилади, натижада одамнинг ақлий фаолияти унчалик унумли бўлмайди.

Уч марта овқатланишлар ўртасида 6-7 соат ва бундан кўпроқ вақт ўтади. Бунда овқат меъдада ушланиб қолади ва ҳазм системаси зўр бериб иш-

лайди. Тез-тез овқат ейилганда эса кейинги лўкма олдингиси билан аралашиб унинг химиявий жиҳатдан яхшироқ ўзлаштирилиши га ёрдам беради. Шунинг учун овқатланиш режимини ҳар бир киши 4 марта га келтириши фойдали. Яъни, нонушта, тушлик овқат, 4-5 соат ўтгач кеч тушлик, 5-6 соат ўтгач кечки овқат. Шунингдек, организмнинг овқат компонентларини сингдириш тезлиги овқат ҳазм қилиш тезлиги га ҳам боғлиқ. Бу тезлики меъда ичак ширасининг мул ажралиши ҳисоби га ошириш мумкин. Сабзавотлар, мевалар хуш кўрилиши ва таъми га кўра, яхши шира ҳайдовчи таъсир га эга. Шунинг учун сабзавотлар овқат вақтида албатта тановул қилиниши керак. Сабзавотлар овқатни тез ҳазм қилибгина қолмай, организмнинг витаминлар га бўлган талабини қондиради. Ва киши кайфиятини яхшилади.

Айни вақтда сабзавотлар ичакларнинг ҳаёт фаолиятини норма га солади, меъда ичакларнинг ҳаракат фаоллигини оширади. Қонда нормал асослар йиғилишининг олдини олади.

ДИЛҒАР тайёрлади

Дераза

ИОСИФ КОБЗОНГА МУМКИН ЭМАС

Машхур рус қўшиқчиси И. Кобзон Америка га киритилмаслиги ҳақидаги шов-шув АҚШда ҳам, Россияда ҳам жуда тез тарқалди. «Америка овози» радиостанциясининг хабар бериши га И. Кобзон россиялик мафиячилар ва наркобизнесчилар билан алоқада бўлганлиги учун АҚШ га қўйилмайдиган бўлган. Қўшиқчининг ўзи эса бу хабарнинг нотўғрилигини айтмоқда.

КЎЧАДАГИ УЮМ КИТОБЛАР

Москва кўчаларидан бирида Горький, Абрамов, Карамзин ва Битов каби буюк рус адабларининг китоблари уюм бўлиб бир неча кун ташқарида ётди. Китоблар шу чоққа китоб мағазини да сақланган эди. Мағазин директорининг таъкидлашича бу китоблар 1990 йили 94 минг рублга сотилган бўлиб, ҳаридор уларни шу пайтгача олиб кетмаганлиги учун кўча га чиқариб ташлаш га мажбур бўлишган. Шундай қилиб маънавий чашма ҳисобланмиш китоблар кўчада қаровсиз қолди.

ТАЛАБАЛАРГА АҚШ КЎМАГИ

Американин машхур АТТ номли телекоммуникация фирмаси жаҳон талабаларига моддий ёрдам бериш борасида рекорд ўрнатди. У ҳозирга қадар талабалар га 290 миллион долларлик моддий ёрдам кўрсатган. Шу пайтгача эса унинг ёрдамидан махрум бўлган россиялик талабалар эндиликда бу ёрдамдан баҳраманд бўладиган бўлмоқда. Бунга биринчи бўлиб Санкт-Петербургдаги Бонч-Бруевич номли телекоммуникация Давлат Университети талабалари муяссар бўлишди.

ТАБИЙ ОФАТ КУЛФАТИ

Марий Республикасининг Сернурский тумани кучли довулдан катта зарар кўрди. «Ку-гушинское» номли хўжалик энг кўп зарар кўрган хўжалик ҳисобланмоқда. Хўжаликнинг умумий зарари 298,5 миллион рублни ташкил этганлиги ҳисоб китоб даврида аниқланди.

ШАХТЁРЛАР МАОШСИЗ ҚОЛИШДИ

Россиянинг «Хакасская» номли шахтасининг шахтёрлари маошларини талаб қилишиб иккинчи кун ки ер ости га тушишдан бош тортишмоқда. Шахта директорининг айтишича, охири уч ойлик иш ҳақи 1200 миллион рублни ташкил этар экан. Бу сумма эса бошқа мақсадларда ҳам ишлатилиши кераклиги раҳбарият ходимларини уйлантириб қўйди.

Хорижий манбалар асосида тайёрланди

БОЛАНГИЗ БИР ЁШГА ТЎПДИ

Айрим ота-оналар, айниқса, ёшлар, «фарзандимиз бир ёшга тулиши билан бемалол гапира бошлайди, юриб кетади» деб уйлайдилар. Бу фикр унчалик ҳам тўғри эмас. Бир ёшда айрим болалар, агар шунга ота-онаси томонидан ургатилган бўлсалар, албатта, оддий-оддий сузларни айтадиган бўладилар. Бир қанча вақт утиб эса кичик-кичик жумлаларни ҳам талаффуз эта бошлайдилар.

Лекин одатда бу ёшда ҳали купчилик болаларнинг «тили чиқмаган» бўлади. Асосан утил болаларнинг «тили чиқиши» кечикади. Бу наслдан наслга утувчи ҳодиса. Бундай болаларнинг оталари ҳам болаликда кеч гапира бошлаган бўладилар. Шунинг учун «фарзандимиз бир ёшга тулса ҳам гапирмаяпти», деб хавотирга тушиб юрманг, балки у билан шуғулланишга имкон қадар купрок вақт ажратинг. Оддий, айтиш қийин бўлмаган сузларни аниқ ва тўғри талаффуз этиб, болангизни ҳам шунга ургатинг. Агар у сузларни тулиқ айтишга қийналса, бугинлаб ургатишдан эринманг. Шунда фарзандингизнинг артикуляция (товуш) система ривожланиб, гапира бошлайди.

Бир ёшга тулган боланинг кун тартиби қуйидагича булгани маъқул: кундузи 1,5—2 соатдан икки маҳал, кечаси эса 10—11 соат ухлаши керак; кун бўйи камидатурт марта овқатлантинг. Бу ёшда овқати асосан қайнатилган сабзавотлар, сабзавотли шўрва, сутли овқатлар, қатик, сузма ва оз миқдорда тухумдан иборат булиши мақсадга мувофиқ. Иложи бўлса ҳар кун, ҳатто қишда ҳам, олма бериб туринг. Цитрус мевалар — апельсин, мандарин ва лимон ҳам боланинг соғлом ривожланиши учун гоят фойдали. Шивит, кашнич, кук пиез каби қуқатлардан салат тайерлаб сдириб турсангиз яхши бўлади.

Ёшига етган айрим болалар овқатни чайнашни билмайдилар ёки хоҳламайдилар. Улар шишадан суюқ овқатлар, киргичдан узакзилган мева ва сабзавотлар берилса жон-жон деб ейдилар. Бу ерда ота-оналарнинг ҳам айби йўқ эмас. Улар болани авайлаб фақат суюқ ва юмшоқ овқатлар берадилар. Натижада бола бир ёшга тулганида, баъзан ундан каттароқ пайтида ҳам нон, мева, сабзавот, гушт каби қаттиқ овқатларни узи чайнаб смай, чайинб беришингизни кутиб

утиради. Шунинг унутмангки, овқатини узи чайнаб еган боланинг артикуляция системаси ҳам тўғри ривожланадиган ва сузларни аниқ, беҳато талаффуз қилишига ёрдам беради.

Ҳар доим ҳам ота-оналар фарзандлари бошқа болалардан ажралиб туришини, уларга нисбатан купрок нарса билишини истайдилар. Шубҳасиз, бу яхши ният. Лекин меъсэрни билиш, чегарадан чиқиб кетмаслик керак. Меъсэрдан ортиқ ахборотлар, ёшига унчалик мос келмайдиган топшириқлар болани толиқтириб қўяди. Бу нарса унинг руҳиятига ҳам таъсир этиши мумкин. Шундан эҳтиёт булинг.

Яна бир эслатма: агар болангиз уйнаб туриб бирдан йиғлаб юборадиган, инжиқлик қиладиган одат чиқарса, уни ухлатиш қийин бўлиб қолса, айбни яна узингиздан изланг. Айниқса, болани ухлатишга яқин ҳаракатчан уйинлар уйнатиш, телевизор бор хонада олиб утириш, унинг олдида бақириб гаплашиш тавсия этилмайди. Зеро, айнан мана шу ҳолатлар унинг инжиқлигига, йиғлоқчилигига сабаб бўлаётган бўлса, ажаб эмас.

Хуллас, фарзандларимизнинг соғлом бўлиб узиши узимизнинг ҳам, юртимизнинг ҳам иқболидир. Демак, уларнинг бақувват, чиниққан, ақлан ва жисмонан етук бўлиб узишлари учун бор имкониятлар билан ҳаракат қилайлик.

БОЛА БИР КУНДА ҚАНЧА УХЛАШИ КЕРАК?

1-2 ойлигида — 18-20 соат
3-4 ойлигида — 18-19 соат
5-6 ойлигида — 16-17 соат
7-9 ойлигида — 15-16 соат
10-12 ойда — 14-15 соат
1-1,5 ёшда — 14 соат

1,5-2,5 ёшда — 13-14 соат
2,5-3,5 ёшда — 12-13 соат
4-5 ёшда — 11-12 соат
6-9 ёшда — 10-11 соат
10-12 ёшда — 9-11 соат
13-14 ёшда — 8-9 соат

«Здоровье» журналидан
Даврон БЕК таржимаси

КУЙЛАР ШИФО БЕРГАЙ

Муסיқа одамнинг жисмоний ва руҳий ҳолатига таъсир этиш кучига эга эканлиги инсониятга қадимдан маълум бўлган. Қадимги Юнонистон, Рим ва Шарқ халқлари, айниқса, буни яхши билганлар. Шунинг учун беморларни даволашда муסיқадан ҳам фойдаланилган. Бу ҳақда буюк ватандошимиз, алгебра илмининг «отаси» Ал-Хоразмий шундай ёзган: «Менинг ватанимда қадимдан беморларни суз, дори-дармон, тиг ва муסיқа ёрдамида даволашади. Булардан менга энг маъқули мусиқадир».

Бугунги кунда ҳам купчилик мамлакатларда мусиқанинг даволовчи хусусиятларини урганиш ва амалиётга татбиқ этиш борасида изчил ишлар олиб борилапти. Масалан, Японияда «Ишдаги кунгилсизликдан сўнг тинглаш учун», «Оилавий моҳарлардан кейинги руҳий беқарорлиқни йўқотиш учун» каби сериалларда грампластинкалар чиқарилган.

Аниқлинишича, мусиқа иштаҳани очиш ҳамда сулак безлари, овқат ҳазм қилиш органларининг фаолиятини яхшилаб, ошқозон-ширағи ажратишини кучайтиришга қодир экан. Емакхоналарда мусиқа янграб туриши ҳам шундан.

Мусиқанинг инсон руҳиятига таъсири куп жиҳатдан унинг характерига, маънавий оламига, дунёқарашига ҳам боғлиқ. Шунинг билан бирга, мусиқа асбоби ҳам куп нарсани ҳал қилар экан. Текширишларнинг курсатишича, куй кларнетда ижро этилса, қон айланиши яхшиланар, скрипка ва фортепиано эса тинчлантириш хусусиятига эга экан.

Японияда туғруқхоналар тиббий техника воситалари билан бир қаторда магнитофонлар, мусиқа марказлари билан ҳам жиҳозланади. Бу бежиз эмас, албатта. Туғруқхонага келтирилган аёллар врач курсатмасига биноан, вақти-вақти билан маълум бир музикаларни тинглаб борадилар. Ҳатто, қақалоқ-

нинг дунёга келиши ҳам мусиқа садолари билан қарши олинади.

Медикларнинг фикрича, шундай қилганда туғилиш жараёни осон кечар экан.

Швециядаги Хаммстад шаҳридаги туғруқхонада эса Моцартнинг фортепиано учун ёзган шух ва уйноқи куйи тез-тез қулоққа чалиниб туради.

Мусиқа хилма-хилдир. У ҳар кимга ҳар хил таъсир этади. У гам-қайғуни озроқ бўлса-да унутишга ёрдам бериши, қувончга қувонч қўлиши, чарчоқни ёзиши ва куч-қувват бағишлаши мумкин. Шуниси ҳам борки, куй-қўшиқларни магнитофонни бор овозига қўйиб ёки аудио плеер орқали тинглаш эшитиш органлари ва асаб системасига салбий таъсир этиши мумкин.

Ажаб эмаски, яқин келажақда шифокорлар беморларга дори-дармонлар билан бирга, ҳатто уларнинг урнига, қайси музикани тинглаш фойдали эканлиги ҳақида маслаҳатлар берсалар.

Даврон БЕК

С. МУСАЕВ сурати

Соғлом ва гўзал бўлай десангиз

13. Йўғмудрасан

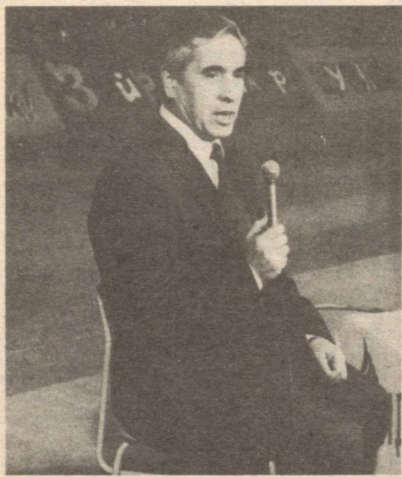
Давоми. Бош ўтган сонларда.

Одёл ёки гиламда утиринг. Қўларингизни орқангизга чиқаринг ва битта қўлингизнинг қафт орқасини иккинчи қўлингиз билан ушланг. Бошқа қўлингиз билан мушт тугинг. Орқангизни тўғри тутинг ва бўйингизни қотириг. Қўларингиз тўғрингизга қарасин. Тулиқ нафас олинг. Қўларингизни юминг. Секин-аста нафас чиқаринг ва қўрингизни ичга тортинг. Энди эса пастга эгилинг ва бошингизни полга теккизинг. Кучингиз етгунича нафас олмай туринг. Бошланишида бошингизни полга теккизингиз қийинроқ бўлади. Мунтазам машқлардан сўнг сиз буни амалга ошира оласиз. Бу асанни зарб билан бажаришга ҳаракат қилманг. Бир оздан сўнг нафас олинг ва секингина дастлабки ҳолатга қайтинг. Агар хоҳласангиз қўларингизни бошингиздан

оширишингиз мумкин.

Фойдалари: Йўғмудрасан овқат ҳазм бўлишига ва меъда функцияси бузилиши касаллигига ёрдам беради. У елни ҳайдайди. Бел ва орқани қувватли ҳамда букилувчан қиладди. Диабет ва семизлик касалликларининг даволинишига ёрдам беради. Йўғмудра — бу бутун танани ҳаракатга келтирувчи машқдир.

Николай Озеровни собиқ советлар мамлакатидagi барча спорт шарҳловчиларининг отахони десак арийдиган, уни танимайдиган муҳлис бўлмас керак. Унинг узига ром қилувчи жарангдор овози 12 Олимпиада уйлари-дан, шайбали хоккей буйича 19 Жаҳон ва Европа чемпионатларидан, 6 марта тулли хоккей буйича жаҳон чемпионатларидан, 5 марта футбол буйича жаҳон чемпионатларидан эшитилган. У спортнинг қўлбал турлари буйича энг йирик мусобақаларини миллионлаб муҳлис-ларга етказиб бериш учун қўрқинчли 44 мамла-катга борди.

Биз ўқувчилар ва талабалар йилларимиздаёқ унинг ёқимли овозини эшитишни оряиқиб кутардик, айниқса, унинг «Го-л-л-л!» ёки «Шайба-а-а!» деб бахтишларига узимизча тақдир қилиб юрардик. Озеров билан тани-шиш, унинг сўбатидан баҳраманд бўлиш нияти бир зум ҳам менинг хаёлимдан кутарилмасди.

Атоқли шарҳловчи билан биринчи танишувимиз 1964 йили Тошкентда бўлиб ўтди. Роман Турпишев иккала-мизни таништириб буга, Озеров ёнидан визит карточ-касини олиб, унинг юқори қисмига «Дўстим Ахбор» самимий орау-исталар билан Н. Озеровдан» деб ёзиб берди.

Биласизми, баъзида шундай бир кишилар билан турли соҳалар буйича гаплашиб қоласизки, унинг сў-батидан тўғаймасиз, янги-янги саволлар бергингиз ке-лалерида. Озеров айнан шундай инсонлардандир.

Уни саволга тутаман: «Николай Николаевич, қайси бир китобда уйанган адим, сизнинг тренерингиз фран-циялик теннисчи экан, ундан сабоқ олиш учун Франция-га борганисиз?» У қўлиб жавоб беради: «Кечирасиз, Сиз нечаинчи йилда тутилгансиз?» «1936 йилда» — дейман. «Ҳа, барақалла, мен айнан 1936 ва 1937 йил-ларда болалар ўртасида Москва шаҳри чемпиони бўл-ганим. Ўша вақтларда шаҳримизга теннис буйича жаҳон чемпиони, машҳур француз спортчиси Анри Коше ке-лганди. Икки йил мобайнида Москвада Коше мактаби фаолият кўрсатди. У бир гуруҳ етакчи теннисчилар билан машғул олиб борди, унинг ихтиёридаги яна

Азиз дўстлар!

Ораларингизда ажойиб спорт журналисти Ахбор Имомхўжаевни бил-майдиган киши йўқлигига ишончимиз қомил. Унинг фақат ўзигагина хос бўлган босиқ, вазмин оҳангдаси ёқимли ва ширали овози ҳаминша муҳор-қ қалбларимизни уйғотиб, вужудимизга жўнқилик бахш этади ва биз ўзи-мизни ҳаёлан майдондаги чаққон, ўтирак ёшлар сафида ҳис этамиз.

Севимли Ахбор акамиз кўни-кеча бизнинг шайбалигимизга кўра, ўзининг «Футбол-қўловчим, дардим ва фахрим» номли янги китоби кўлабасини тахририятимизга келтириб берди. Ушбу китобнинг айрим лавҳаларини эътиборингизга ҳавола қилиб бориш ниятидамыз. Уйлаймизки, Ўзбекистон футболининг ривожига боғлиқ бу қизиқарли воқеалар сизни бефарқ қолдир-майди.

бир гуруҳда эса болалар шугулланишарди, ана ўша машғулларда иштирок этиш ка-минага ҳам насиб этган. Машҳур тренер би-ричи марта менинг теннисч уйанганимни кўр-гандан сўнг «Бу бақалқондан дурустгина тен-нисчи чикади» деган эди. Кенчалик тен-нисдаги барча етуқларимни мана шу буюқ спортчи сабоқларидан деб биларим.

Кейинги ўрашувимиз 1970 йилда олтин медал эгаларини аниқлаш учун Тошкентда бўлиб ўтган Москванинг «Динамо» ва ЦСКА командалари қўшимча ўрашувлари қўларидан бўлди. Қизиги шундаки, уйиндан аввал қўлбал мутахассислар ўз фикрларини айтиб,

— Буларнинг ҳаммасини айтиш шартмикин?
— Баъзи муҳлислар сизнинг теннисчи бўлганлигин-гизни билмасликлари мумкин-ку?
— Бўлмаса, аниқ бўлсин десангиз, мамлакатнинг 45 марта чемпиони деб айтга қилим.

Республика телевизион маркази биносига етиб ке-лганимизда спорт кўрсатувлари тахририяти қодимлари бизни кўтиб турарди. Эсдалик учун расмга тушдик. Кўрсатувимиз ҳам кўнгидагидек ўтди: савол-жавоблар, ҳазил-мутобила, эслашлар, хотиралар. Озеров, айниқ-са, — «Пахтакор-79» ҳақида илиқ гапларни айтди. «Ха-мон кўз олдимда, дейди у, Ёшлар ўртасида командамиз Европа чемпиони бўлганда энг яхши уйин кўрсатган Михаил Ан ҳамда Владимир Федоров бўлганди. Эсимиз

Н. ОЗЕРОВ: «ГОЛ-А-А!»

бирлари ЦСКА голиб чикади дейишса, бошқалари динамо-чиларнинг қўли баланд келишини баъорат қиларди. Фақатгина Н. Озеров чемпиони аниқлаш учун бир кўнлик бахшлавчи камлик қилишини айтга олди. Ҳақиқатан ҳам биринчи кўни голибни аниқлашнинг имкони бўлмади, эр-тасига эса армиячилар 1:3 ҳисобида мағлубиятга учраёт-ган бўлишларига қарамасдан, уйинда зўр бўрилиш ясаб 4:3 ҳисобида галаба қозондилар.

Бу зафардан сўнг ЦСКА жамоаси раҳбарлари, барча футболчилар Ўзбекистон телевиденисига ташириб буюр-дилар, ажойиб кўрсатувни (гарчанд унга аввалдан сцена-рий ёзилмаган бўлса ҳам) Н. Озеров юқори маҳорат билан олиб борди.

Бундан бир неча йил муқаддам Озеровнинг шахримиз-га ташириб буюрганлигини билбди уни телевиденига «Фут-бол чорваларида» кўрсатуга тақдир этганми. Уни олиб келиш учун «Ўзбекистон» меҳмонхонасига борганимда, у хонасида машҳур кино артисти Николай Кроков билан кофе ичиб ўтирган экан, Озеров иккаламизни таништирди, мен эса авуқда келган имкониятдан фойдаланиб Меҳнат қархонаси Кроковни ҳам кўрсатуга тақдир этдим. У бўл-са, «Мен кино артисти бўлсам, футболга қандай алоқам бўлиши мумкин» — дейди. Кроковнинг кинодаги роллари эсимга тушади: «Спортивная честь» кинофильмида бош ро-лардан бирини уйнагансиз, сўбатни ўша жойдан бош-лаймиз. «Дўстим, тақдир учун раҳмат, яна бир соатдан сўнг Киночилар уйида муҳлисларим билан ўрашув режа-лаштирилган. Сизлар Коля билан бораверишлар, у икка-ламиз номимиздан гапирарди» — дейди.

Йилда машинада бораётиб сўбатдошим билан масла-хатлашарим.

— Сизга сўз бораётганимда РСФСР халқ артисти, хиз-мат кўрсатган спорт устаси, мамлакатнинг 40 марта че-мпиони деб таништирсам қандай бўларкан?

барчалари ҳаётдан барвақт кўз юмишди».

Сўбатдошимни яна саволга тутаман:

— Сиз теннис билан бир вақтда ҳам стол тенниси, ҳам футбол уйнаган экансиз. Футболда «Спартак» ко-мандасида биринчи уйнаган ўрашувингизни эслай ола-сизми?

— Бўлмасам-чи, кечагидек, эсимда. Аввал спартак-чиларнинг ўринбосарлари (дублерлар) тарихида уч уйин-да иштирок этдим, кейин мени асосий тарихи уйинчилари руҳиятига киритишди.

«Спартак» — ЦСКА ўрашувида қўйдаги уйинчилар майдонга тушган эдик: Акимов, Виктор Соколов, Тучков, Малинин, Алексей Соколов, Смыслов, Степанов, Озе-ров, Глазов, Корнилов, афсуски, ушбу ўрашувда омад биз томонда бўлмади, биз 1:3 ҳисобида мағлубиятга учрадик. Мағлубият аламини бир неча уйиндан сўнг Калинин спартакчилари билан бўлган ўрашувда олдик, биз 8:1 ҳисобида зафар қучдик, сабоқсиз тўпдан еттигаси-ни дарвозага киритиш менига насиб этди.

Орадан бир неча йил ўтган, Москвадан қўйдаги маз-мундаги шошилинчнома келтириб беришди: «Тошкент Ўзбекистон телевиденисига спорт кўрсату-влари Бош тахририяти Имомхўжаева.

Мўхтарам Ахбор Рустамович барча шарҳловчи ҳам-касблар номидан сизнинг 50 йиллик юбилейингиз ҳамда микрофон ёнида хизмат қилаётганлигингизнинг 25 йил-лиги билан чин дилдан табриқлаймиз.

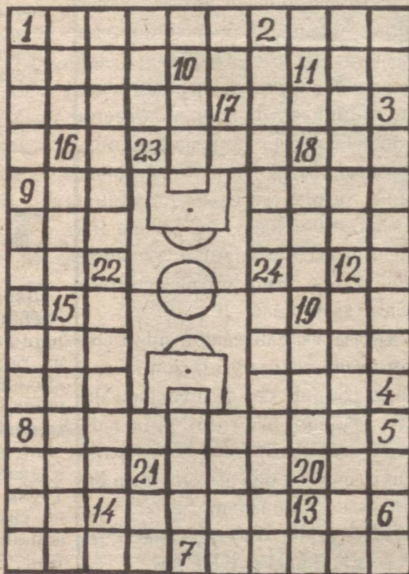
Сизга ва оилангизга бахт-саодат, «Пахтакор»га янги галабалар — тўлаймиз сиз олиб бораётган репортажлар-нинг бундан ҳам ёқимли ва мазмунли бўлишига тилак-дошимиз

Иваницкий, Озеров, Семенов, Маслаченко, Перетурин».

«ЎЗБЕКИСТОН ФУТБОЛИ» ЧАЙНВОРДИ

1. «Спартак» Владикавказ жамоаси ярим ҳимоячиси, Осиё уйинлари чемпиони. 2. «Мустақиллик кубоги» иштирокчиси, Голландия жамоаси. 3. Ўзбекистон чемпионати олий табақа жамоаси. 4. 1974 ва 1978 йилларда энг кучли 33 футболчи сафига кирган «Пахтакор»чи. 5. «Мус-тақиллик кубоги» финал уйини иштирокчиси бўлган жамоа. 6. Ўзбе-кистон I миллий чемпионати тўпурари. 7. «Навбахор» жамоаси уйин-чиси. 8. 1968-76 йилларда «Пахтакор» сафида тўп сурган футболчи. 9. Ўзбекистон чемпионати олий табақа жамоаси. 10. 1972 йилда «Пахта-кор» билан учрашган Италия жамоаси. 11. Ўзбекистон чемпионати олий табақа қатнашчиси. 12. Ўзбекистон чемпионатининг биринчи та-бақаси қатнашчиси. 13. 1990 йилда «Пахтакор» билан учрашган жа-моа, Грециянинг кўп қарра чемпиони. 14. «Пахтакор» билан учрашган Болгария футбол жамоаси. 15. 1950-51 йилларда Ўзбекистон кубоги соҳиби. 16. «Пахтакор»дан мағлубиятга учраган машҳур француз жа-моаси. 17. «Пахтакор» билан учрашган Греция жамоаси. 18. «Нефт-чи»нинг рақибларидан бири, Осиё чемпионлари кубоги қатнашчиси. 19. Осиё уйинлари чемпиони, «Нефтчи»нинг ярим ҳимоячиси. 20. Ўз-бекистон чемпионати биринчи табақа қатнашчиси. 21. Ўзбекистон ҳу-дудиде биринчи футбол жамоаси тўзилган шахар. 22. Осиё чемпион-лари кубоги, гуруҳ уйинларида «Нефтчи»нинг рақиб бўлган жамоа. 23. Пахтакор билан собиқ СССР финал кубогига учрашган жамоа. 24. МХСК ва Ўзбекистон олимпиада терма жамоаси уйинчиси.

Алламурод БЕКҚУЛОВ тузган

БОШ МУҲАРРИР: Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси
болалар жамғармаси ва «Соглом
авлод учун» Халқаро хайрия
жамғармаси.

Сўнги устун

ТИБЕТ АЁЛЛАРИ

Хитой Халқ Республикаси Тибет автоном тумани аҳолисининг ярми-дан кўпини аёллар ташкил этади, яъни уларнинг сони бир миллионга яқин. Ҳатто яқин ўтмишда ҳам бу ер-да аёллар энг оғир ишларни бажа-ришарди.

1980 йилдан эса уларнинг мавқеи ошиб бормоқда. 19 йил аёл турли раҳбарлик лавозимларини эгаллаб тургани ҳам фикримизни исбот-лайди.

КЕМАЛАР ҚАБРИСТОНИ

Америкалик океанографлар Ри-х-ницер ва Терриларнинг ҳисоб-кито-бига қараганда, дунё океанлари қа-рида миллиондан ортққ турли тоифадаги кемалар бор экан. Бу ҳи-собга антик даврларда «чүкиб кетган кемалар ҳам киритилган.

1902 йилдан бери ҳар йили ўрта-ча 400 кема ҳалокатга учраб экан.

78 ЁШЛИ ОШИҚ

Брюсселдаги никоҳ хизмати маҳ-камаларидан бири ошиқларга ёки машуқаларга ёзилган ишқий нома-лар танловини ўтказди. Ҳар бир мак-тубни диққат билан қўриб чиққан жо-ри аъзолари яқдиллик билан Кри-стиан Маурени голиб деб топишди. Қизиги шундаки, танлов голибининг ёши 78 да бўлиб, у умрида бирорта аёлини севмаганини ва умуман уйлан-маганини тан олган.

ҲАММА ГАПРАНГА

Америкалик руҳиятшунос Ховард Байнк узоқ йиллар изланишлар олиб бориб, турли рангларнинг инсон ру-ҳиятига таъсири масаласини ўрган-ди. Унинг фикрича, нозик сариқ ранг одамнинг кайфиятини кўтарса, қизил ранг эса қўзғатувчанлик ва қуч-қувват бағишлаш қучига эга экан. «Ётоқхонани эса тўқ жигар рангига дарпардалар, гулқоғозлар билан жи-ҳозлаган маъқул, шундай қилинган-да, одамнинг уйқуси тинч ва осуда кечади», — дейди олим.

СОАТЛАРИНГ ЗҶРИ

Шанхайлик қўли гул уста Мей Чжун дунёнинг хоҳлаган нуқта-сида маҳаллий вақтни кўрсатадиган соат ясади. Халқ ижодиёти Бутунхитой танловида бу соат кўпчиликини лол қолдирди ва Мей Чжун махсус муко-фот билан тақдирланди. Бу ихтиро йирик соатсозлик корхоналарини ҳам қизиқтириб қўйди.

МЎҶИЗА ЮЗ БЕРДИ

Гондураснинг Сейба шаҳридаги «Висенте Д-Антони» клиникаси врач-лари Клаудиа Миларго деб исм бе-рилган чақалоқнинг туғилишини мўъжиза деб баҳоламоқдалар. Саба-би, унинг онасини ўтган йилги Рож-дество байрами кўни машина уриб кетганди. Ўшанда аёлнинг икки ойлик ҳомилиси бор эди. Ўтган вақт мо-байнида аёлнинг аҳоли унланмай, тушака михланганча ётган. Уни ена-кон томирлари орқали оғватлан-тириб туришган. Шу аҳволда ҳам ҳо-мила ривожланиб, жажжи Клаудиа дунёга келди.

МАНЗИЛИМИЗ:

700078, Мустақиллик
майдони, 5-бино.

Телефон: 39-43-95
Эркин ЭШОНҚУЛОВ
навбатчилик қилди
Обуна индекси — 64654
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г-0313. 23566 нусхада чоп
этилди. Офсет усулида босилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.